

Hajuharrastuksia ristiin rastiin

- hajutöiden tukitaitoja ja sovellutuksia

Katja Nortunen-Illman

Kuka Katja?

Toinen Vainuvoiman yrittäjistä
Hajutyöskentelyyn erikoistunut kouluttaja
Eläinten kouluttaja (at)
Käyttäytymisanalyttisen eläinkoulutuksen asiantuntija

Koiratausta

Cockeri Kara 2012-2020, mejä, agility, pelastuskoiratoiminta
X-rotu Sonet 2015-2024, Elämä. Agilityn alkeita, hajutyöskentely.
Weimarinseisoja Havu 2021-, pelastuskoiratoiminta,
hajutyöskentely.
Cockeri Särki 2024-, hajutyöskentely.

Kouluttamista L-SSK, VSPK, Vainuvoima.

Lajin helppous viehättää

- Hajutöiden kuninkuuslaji, onko sitä?
- Voiko pelastuskoiraharrastaja oppia noseworkharrastajalta tai toisinpäin?
- Entä kannattaako hakeutua eri lajien kouluttajille?
- Mitä hyödyllisiä taitoja keksit eri hajutyölajeista kuin omasi?

Kaikki koirat haistelevat

- Onko haistelu uhka vai mahdollisuus?
- Onko haistelussa eroja?
- Voiko haistelun valjastaa avuksi myös muissa lajeissa tai voiko muita lajeja hyödyntää hajutöissä?
- Miten hajutyöt ja arjen tukitaidot kohtaavat hajutyön tukitaidot ja arjen?

Perustaitotreeniä hajuhommissa

- Vain haistelua vai
 - Keskittymistä
 - Odottamista
 - Siirtymiä
 - Ohjeiden kuuntelua

- Toimivia irrotuksia
- Tehtävään sitoutumista
- Tarkkuutta ja motivaatiota

Hajutyöskentelyn rutiineja voi ja kannattaa hyödyntää myös muualla

- Aktiivitauko nuuskumatolla tai pyyhepusilla toimii samalla tavoin myös muissa harrastuksissa
- Siirtymä tauolta tehtävälle ja takaisin rakentuu toistojen myötä, koska koira kokee sen kannattavaksi
- Siirtymien harjoittelu arjessa toimii samalla tavalla, vaikka voi vaatia miettimistä miten luoda kannattavuus koiran näkökulmasta. Voitko hyödyntää esimerkiksi harjoitushajua palkkana? Entä ympäristön vahvisteet tai opetetut temput?
- Ohjattavuus ja ohjaajan toiminnan seuraaminen koulutetaan myös vaiheittain – vahvempi kontakti koirasta lähtevänä eikä ohjaajan painostamana

Taitoja ristiin rastiin

Lajihyppely

- Mieti millaista haluaisit koirasi työskentelyn olevan
 - Voit määritellä esimerkiksi etenemisnopeutta, etsintäkorkeuksia, järjestelmällisyyttä ja etäisyyttä itseesi
- Mieti, millainen haluaisit koirasi ilmaisun olevan
 - Asento ja kesto, mihin ilmaisu suuntautuu, miten aktiivinen koira on
- Jos vertaat mielikuviasi muihin hajulajeihin, löydätkö yhtäläisyyksiä?

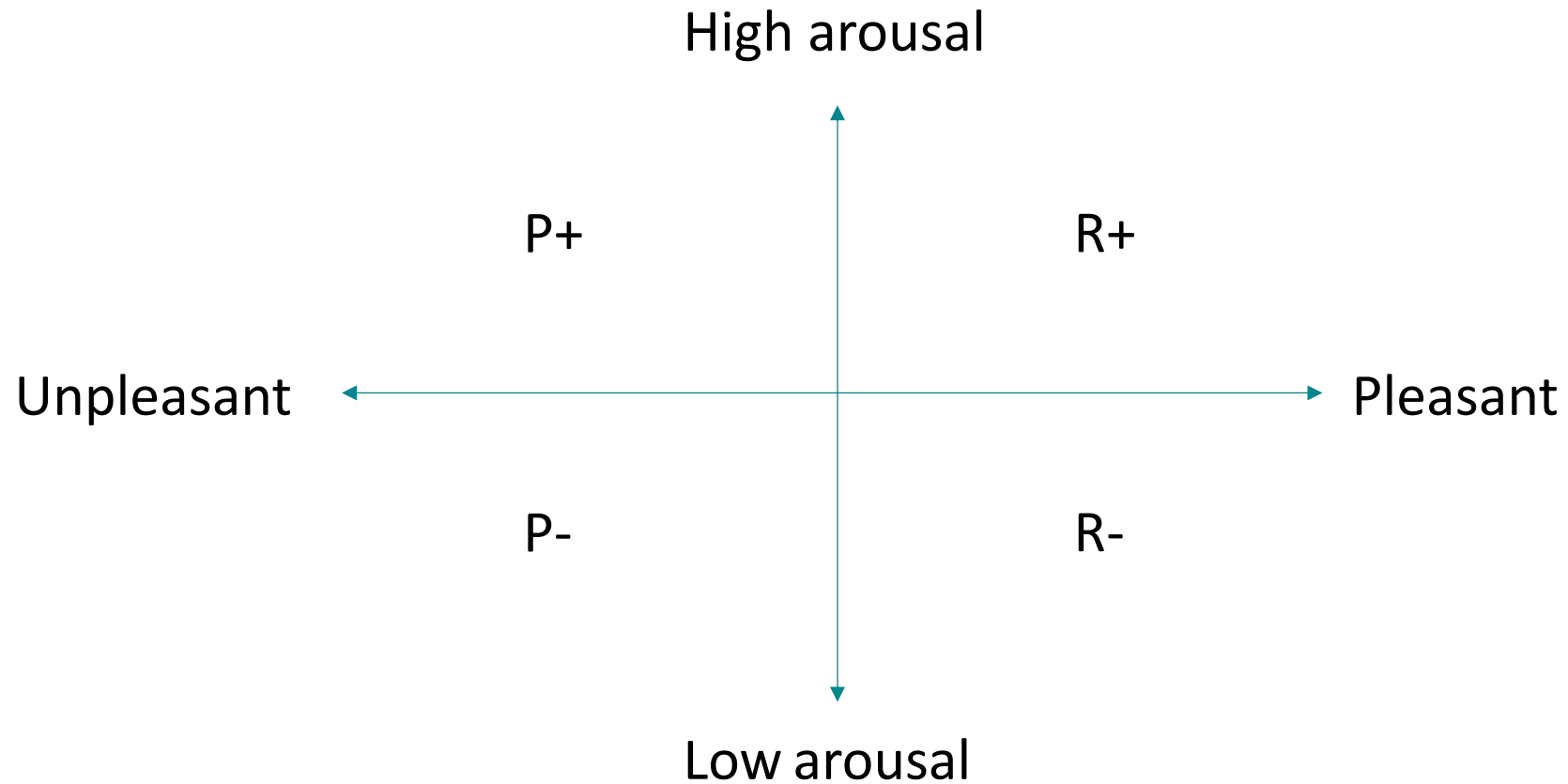
Lajihyppely

- Liikkuminen ohjaajan rintamasuunnan mukaan
 - Hakukoirat, sienikoirat, nosework, luontokartoituskoirat
- Jähmettynyt ilmaisu
 - Jälkikoira, sienikoira, nosework, luontokartoitus, lutikkakoirat, homekoirat
- Työskentely erilaisissa sisätiloissa
 - Hyötykoirat, lutikkakoirat, homekoirat, nosework, PETO-koirakot
- Hallittavuusvaatimukset
 - Hyötykoirat, pelastus- ja PETOkoirat
- Eri lajien kouluttajien osaaminen yhtäläisyyksien suhteen ja asioiden tarkastelu ns. laatikon ulkopuolelta

Ongelmanratkaisu

- Yksilöi, mitä tarkalleen haluat harjoitella
 - ”ei hypi ja huuda” vs ”istuu” / ”ei ilmaise ylös” vs ”nousee pintoja vasten”
- Tunnista, mihin harjoiteltava asia liittyy
 - Operanttia vai respondenttia?
- Pohdi uudelleen, onko käsillä syy vai seuraus
- Harjoittele tilannetta varten, älä tilanteessa

Nelikenttä

Tilannetta varten – arjen harjoituspaikat

- Valtaosaa asioista voi harjoitella kotona
 - Mutku eiku sitku toinen koira/lapset/naapurin papukaija/jne
 - Resurssit ja prioriteetit.
 - ”Elämä on valintoja.”
- Onko arjessa samoja haasteita, kuin (hajutyö)harrastuksessa?
 - Mitä tapahtuu ongelman ympärillä?
 - Loppuuko kouluttaminen kun treenit loppuvat? Entä oppiminen?
- Millaisia tilanteita ja ympäristöjä koiran arkeen kuuluu
 - Mitkä kaikki voit valjastaa harjoitustilanteiksi?

Esimerkiksi...

- Treeneihin tullessa koira rynnii hihna kireänä
 - Treenattava asia: siirtymät yhdessä, välietappien arvonnostatus
 - Missä treenata: Kotona, ulko-ovella, autossa, lenkillä, eläintarvikeliikkeessä
 - Arvonnostatus: Kivaa voi tapahtua muuallakin kuin treeniympäristössä
- Koira kiihtyy tai hätääntyy harjoitustilanteessa
 - Treenattava asia: tilanteen käsittely, rauhoittuminen
 - Missä treenata: Yllätys, kotona. Lenkillä, eläintarvikeliikkeet, treenipaikan piha, treenitila ilman ”päätreeniä”
 - Ollaan vain ja hengailaan. Tehtävän ja tilanteen selkeyttäminen koiralle.
 - Oppimisen opettelu: temppuja ja ”turhia taitoja”

Esimerkiksi...

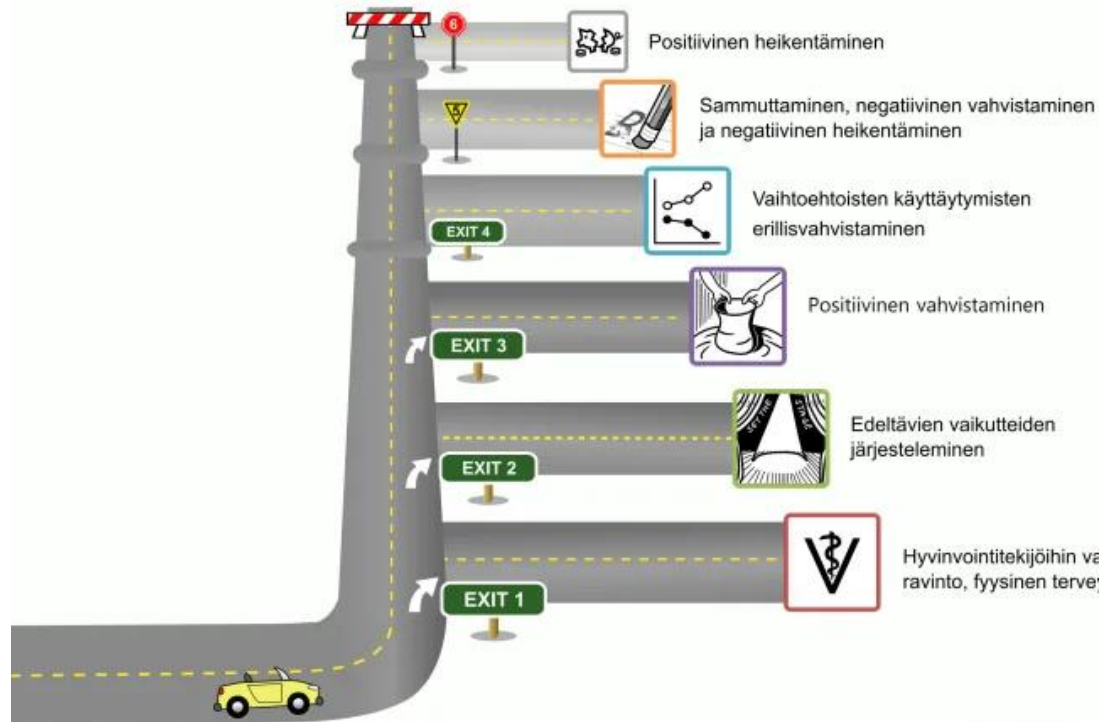
- Koira ei etsi/ilmaise kunnolla yläpiiloja
 - Treenattava asia: Haistelu ylhäältä / pintoja vasten nouseminen
 - Huomioi: Terveys? Lihaskunnon vahvistaminen? Koirahieroja, eläinft.
 - Missä treenata: Jumpat, dobo, nami-/leluetsinnät korkealta, kiipeily kotona ja maastossa
- Koira välttelee kätköjä/ilmaisua
 - Treenattava asia: Riippuu välttelyn syystä! 4F? Kipu?
 - Missä treenata: Paluu takaisinpäin, onko perusteet kunnossa? Onko tapahtunut jotain epämiellyttävää?
 - Voi vaatia purkamista ihan muualla, kuin hajuharrastuksissa

Esimerkiksi...

- Koira ei keskity
 - Treenattava asia: ”Olon tekeminen mukavaksi”
 - Huomioi: Odotukset ja oletusarvot. Varmista perusedellytykset!
 - Missä treenata: Mahdollisimman monipuolisesti eri tilanteissa ja ympäristöissä sen mukaan, mitä koiran arkeen ja elämään kuuluu. Mieti, mitä voit vaatia?
- Koira haistelee huolimattomasti
 - Treenattava asia: Tehokas nuuskutus, etsittäväan kohteeseen suhteutettu
 - Huomioi: Odotukset ja oppimishistoria
 - Missä treenata: Onko tilanteita, joissa koira haistelee tehokkaasti? Ruoka- ja leluetsinnät, pyyhepusseja, nuuskumatot. Ulkona ruuan etsintä maasta.

Lopuksi vielä...

Käyttäytymisen muuttamismenetelmien arvojärjestys Positiivisin, vähiten rajoittava tehokas menetelmä

- Hajutyöskentelyn eri osa-alueet ovat samanlaisia koulutettavia ja muokattavia käyttäytymiä, kuin mitkä tahansa muutkin taidot.
- Harjoittelun sujuvuuteen vaikuttaa myös kaikki muu, kuin treenihetkessä tapahtuvat asiat.
- Muista tarkastella koiran elämää kokonaisuutena, jossa treeni on vain pieni osa.
- Mitä haastavampaa harjoittelu on, sitä suurempi merkitys on harjoittelun ulkopuolisilla tekijöillä.

CC BY-NC-ND

vainuvoima

— HAJUTÖITÄ & -HARRASTUKSIA —

KIITOS!

vainuvoima.fi

info@vainuvoima.fi

koirakouluvainuvoima

vainuvoima